

TEMA: SKOG OCH NATURVÄGLEDNING

Skogen som klassrum

Framgångsrikt samarbete för utomhuspedagogik och närskogar.

Projektet Skogen som klassrum drivs gemensamt av Naturskoleföreningen och Naturskyddsföreningen med stöd av statliga friluftslivsmedel. I projektet har man sedan starten 2009 utbildat över 1 800 lärare i 26 kommuner i utomhuspedagogik. Märta Berg är Naturskyddsföreningens projektledare:

- Skolans sätt att undervisa har stor betydelse för både inläring och hälsa. Undervisning i en skog blir mer varierad, teoretiska modeller kan förklaras på nya sätt. Detta innebär att fler elever hittar sitt eget sätt att lära sig på. Att vistas i naturen ger möjlighet att lära känna vilda växter och djur, vilket kan skapa ett ökat intresse för naturen och för samhällets hållbara utveckling.

Lärarna har fått öva klassiska naturskolemetoder för att lära ut svenska, engelska, matematik och NO i skogen. Bland annat har de skrivit naturdikter, hittat motsatsord och mätt höjden på träd. Reaktionerna från lärarna är mycket positiva - inspirerande och användbart är vanliga omdömen.

Märta menar att föreningarnas samarbete har varit en framgångsfaktor för projektet, som fortsätter under 2011. Då hålls även möten i flera av de kommuner som redan deltagit i utbildningen för att undersöka möjligheterna att till exempel starta en naturskola. Läs mer här!

Skattjakt med karta i form av miniatyrskog vid utbildning av lärare i Arvika.
Foto: Märta Berg

Naturvägledning i skog - några nedslag

Skogen i Skolan är ett samverkansprogram mellan skolan och skogsbranschen, som funnits sedan 1973. Man arbetar på skolans villkor med lärarfortbildning, läromedel, skogsdagar och skolskogar, med utomhuspedagogiken som ett viktigt redskap.

Tyresta nationalparks program 2011 går i Internationella skogsårets anda, med allt från föredrag om världens finaste skogar till "Slow Forest"-vandring.

Naturvägledningsövning vid nordiskt-baltiskt seminarium i Liesjärvi nationalpark, Finland.

Samling vid Bylsjön, Tyresta nationalpark.

Spettans Stig är en nyinvidg upplevelsestig vid naturum Omberg där man genom spillkråkan Spettan får veta mer om livet i gamla träd och död ved.

Skogsfestivalen i Närke är en ideell manifestation vartannat år för naturvård i skogen, med musik, film, teater, dans, poesi, naturguidningar, paneldebatt med mera.

Ekoturismföretag öppnar dörrar till svenska skogar och lockar med stillhet, skogshistoria och spännande djurliv. Exempel är Nordic Safari och Vargas vildmarkslodge.

Slutligen: missa inte möjligheten att bli guidad till världens äldsta träd! Ta kontakt med naturum Fulufjället.

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Skogsbrukets ansvar?

År 1978 skrev jag i tidningen Skogen om "Naturtolkning", vilket jag menade, och menar, kan bidra till ekologisk medvetenhet. Idag kallar vi det Naturvägledning. Skogsnäringsgruppen var då hårt kritiserad för stora kalhyggen och kemisk lövslybekämpning. Samtidigt fanns ett växande engagemang för att ute i skogen sprida kunskap om hur vi använder naturen, om ekologi, om människans roll.

Idag är visionen om ett uthålligt samhälle tydligare. Vi har fått miljömål - men i många fall når vi inte alls upp till dem. Så är fallet för biologisk mångfald, där skogsbruket har en nyckelroll. Vid det skogs-politiska beslutet 1993 betonades skogssektorns ansvar för natur- och miljövård.

För tio år sedan kom regeringens skrivelse "En samlad naturvårdspolitik", som bland annat lyfte fram vikten av människors kunskap, engagemang och känsla för natur och naturvård. De traditionella Värna- och Vårda-frågorna kompletterades med Visa.

Med tanke på sektorsansvaret för naturvärden: vilket ansvar tar skogsnäringsgruppen för "Visa"-frågorna? Hur arbetar skogsbruket med naturvägledning? Hur visar det sig under FN:s Internationella skogsår 2011?
Sven-G Hultman

Internationellt skogsår

International Year of Forests invigdes vid FN:s globala skogsforum 2-3 februari. Under året uppmärksammas skogen och dess värden runt om i världen. Skogen har en viktig roll på den globala politiska arenan vad gäller biologisk mångfald och klimatförändringar. I Sverige samverkar nätverket Naturens år för att skapa engagemang, sprida information och öka kunskapen om skogen. Läs mer på www.naturensar.se. Se landsbygds- och miljöministrarna uttala sig om skogens betydelse på www.regeringen.se.

Utomhuspedagogik och naturvägledning

Anders Szczepanski från CNV:s styrgrupp ger sitt perspektiv.

Hur kan utomhuspedagogik och naturvägledning förstärka varandra?

Det finns ett behov i skolans värld av duktiga guider av alla slag och att samhället kommer in i skolvärlden. Det är viktigt att det finns natur- och kulturvägledare som kan visa och förstärka ett landskap eller en plats.

Hur ser du på utomhuspedagogikens ställning idag?

Utomhuspedagogik finns inte med i politiska skrivelser, men regeringen lägger sig inte i hur arbetet utförs, bara effekterna kan mätas. Det gäller att koppla det till skolans ämnen och att samverka över gränserna. Med nya läromedel, forskning och utbildning har utomhuspedagogikens bas stärkts. Spridningen av det hela kan dock försvåras om antalet lärarutbildningar minskar.

Vad sker på Nationellt centrum för utomhuspedagogik?

Nyligen startade NCU en tvåårig magisterutbildning med studenter från hela världen. På gång är en konferens om barns lek och lärande, en marinpedagogisk kurs och en avhandling om landskapet som plats för lärande och kommunikation. Och mer - läs här!

Anders Szczepanski,
Linköpings universitet.
Foto: NCU:s webbsida

Hallå där Ylva Birkne på Skogsstyrelsen

Hur arbetar ni på Skogsstyrelsen med skogens sociala värden?

Tillsammans med kommuner och lokala aktörer kartlägger vi skogar med särskild betydelse för människors livsmiljö, rekreation och friluftsliv. Vi vill öka kunskapen om dessa värden och hur skogen kan skötas så att den blir tillgänglig och får högre upplevelsevärden. Vi vill också underlätta dialog mellan markägare och nyttjare för att minimera konflikter mellan olika intressen. Kommunerna kan säkerställa vissa särskilt värdefulla områden, men man kan komma långt med ett lokalt anpassat skogsbruk som tar stor hänsyn till människors behov av nära och rika skogsmiljöer.

Hur kan man som naturvägledare bidra till att bevara eller öka de sociala värdena i skogen?

Å, det gör ni ju hela tiden och säkert på många olika sätt! Det kan vara genom att öppna dörren till skogen, visa barn och vuxna ut, att bara få vara där och i sin takt lära känna skogen. Att sprida information om fina ställen, guida till fantastiska upplevelser, lära ut om allemansrätten och bidra med underlag inför beslut och information till politiker. Vill ni tipsa om skogar med höga sociala värden – kontakta närmaste distriktskontor! Se www.skogsstyrelsen.se.

Ylva Birkne
Foto: Krister Mild

Tips om tysta skogar

Snöberget, Helvetesbrännan, Krokolaknölen och Jaktstuguskogen. Det är några av de 68 tysta skogar som nyligen listats av tidningen Land. Listan har tagits fram genom en rundringning till skogskunniga personer på länsstyrelser och hos Naturskyddsföreningen. Inventering och skydd av tysta områden sker i allt fler kommuner, exempelvis Hässleholm och Örnsköldsvik.

En av de tysta skogarna är Trollskogen på norra Öland. Här kan man på välskötta vandringsleder gå genom imponerande gammal tallskog ända ut till havsstranden. I området finns också naturum Trollskogen, där man under 2011 kommer att kunna vara med om allt från guidade turer med häst och vagn till visning om hur man gör papper av svamp.

Läs Lands lista på www.mixr.se/resor/tystnad.

Den mänskliga civilisationen började när det första trädet fälldes och kommer att försvinna när det sista trädet är fällt.

Gottlob König, 1844

Nästa nummer av
Naturvägledaren
kommer i april/maj.

CNV-aktuellt

Kursen Naturvägledning för yrkesverksamma fick en lyckad start med 17 deltagare som samlats på Ultuna två gånger. Kursen ges igen i höst i Alnarp med första kurshelg 16-17 september. Läs mer på www.cnv.nu. Anmälan mellan 15 mars och 15 april på www.studera.nu.

Boken "Att skriva om natur" går nu att beställa. Efter två välbesökta kursdagar har Thomas Öberg utvecklat sina skrivtips i en bok som ges ut av CNV. Beställ genom cnv@slu.se.

Seminarier våren 2011 - se kalendariet!

CNV:s nätverk består idag av 1110 personer. Komplettera dina uppgifter *här!*

Möten med naturvägledare i världen

Det internationella nätverket NAI har sin årliga konferens i Panama 4-6 maj. Det nystartade Interpret Europe har sin första samling i Freiburg 11-14 juli. CNV rekommenderar varmt alla naturvägledare att delta. Läs mer: www.interpnet.com, www.interpret-europe.net.

Kalendariet

Följ och rapportera vårens ankomst

www.blommar.nu, www.artportalen.se,
www.faltbiologerna.se

(O)hållbart – skogen, friheten och ansvaret

Konferenser på sex orter, 23.2-7.4
www.skogsstyrelsen.se

Tankesmedja för friluftsliv

23-24 mars, Sänga-Säby
www.naturvardsverket.se

Utomhuspedagogik – forskning och läroplaner

5 april, 14 april och 5 maj, Stockholm
www.friluftsframjandet.se

Föreningen Skogen: Nu ska vi berätta mer!

12 april, Skogsnäringsveckan, Stockholm
www.skogen.se

Naturvejledernes Årskonferens

13-15 april, Tisvilde, Danmark
www.natur-vejleder.dk

Naturguidning för 2010-talet

15 april, Alnarp
www.cnv.nu

Vägar framåt - skogslandskap i förändring

Flora- och Faunavård, 4 maj, Ultuna
www.artdata.slu.se

Att utvärdera naturvägledning

13-14 juni, Karlstad
www.cnv.nu

Läs mer om aktiviteter på www.cnv.nu.